

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań, 4 kwietnia 2024 r.

KN-IV.431.38.2023.1

Pan
Artur Mokracki
p.o. Burmistrza Miasta i Gminy Września
ul. Ratuszowa 1
62-300 Września

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	Przedmiotem kontroli była ocena prawidłowości wykonania zadania dofinansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego realizowanego w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023. Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej ¹ w związku z § 6 Umowy nr 77/2023/AOON w sprawie wysokości i trybu przekazywania w 2023 roku środków Funduszu Solidarnościowego, na realizację zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023, zawartej w dniu 7 marca 2023 r., zwanej dalej „Umową”. Kontrolą objęto okres od 7 marca 2023 r. do 24 stycznia 2024 r.
Nazwa jednostki kontrolowanej	Urząd Miasta i Gminy we Wrześni, ul. Ratuszowa 1, 62-300 Września.
Kontroler	Joanna Nowak – inspektor wojewódzki z Wydziału Kontroli Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, upoważnienie Wojewody Wielkopolskiego nr 273/23 z dnia 8 grudnia 2023 r.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	Kontrolę przeprowadzono w dniach od 18 grudnia 2023 r. do 24 stycznia 2024 r.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Kałużny – Burmistrz Miasta i Gminy Września (do 5 listopada 2023 r.), Artur Mokracki – p.o. Burmistrza Miasta i Gminy Września (od 6 listopada 2023 r.).

(akta kontroli: str. 3, 5-6, 825)

Na podstawie art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej, przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Wojewoda Wielkopolski ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykonanie przez Gminę Września zadania dofinansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023.

Ocenę uzasadnia:

- wykorzystanie środków z Funduszu Solidarnościowego, zgodnie z zawartą Umową,
- prowadzenie wyodrębnionej dokumentacji finansowo - księgowej i ewidencji księgowej z realizacji Programu w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych,
- dokonanie zwrotu niewykorzystanych środków z Funduszu Solidarnościowego, zgodnie z zawartą Umową,

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

- przekazanie sprawozdania końcowego z realizacji Programu obejmującego rozliczenie środków z Funduszu Solidarnościowego, zgodnie z zawartą Umową,
- przestrzeganie obowiązków informacyjnych wynikających z zapisów Umowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

Zadanie objęte kontrolą realizowane było w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023, zwanego dalej „Programem”, którego celem było wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami.

Wojewoda Wielkopolski, na podstawie zawartej Umowy, przekazał Gminie Września, zwanej dalej „Gminą” środki z Funduszu Solidarnościowego, zwanego dalej „Funduszem”, na realizację zadania w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r., w łącznej kwocie 646.360,00 zł oraz na koszty związane z obsługą Programu w kwocie 12.927,20 zł. Środki zostały przekazane w trzech transzach, tj.: 20 marca 2023 r. w kwocie 336.107,20 zł (pierwsza transza: 323.180,00 zł oraz środki na koszty związane z obsługą Programu: 12.927,20 zł), 25 lipca 2023 r. w kwocie 161.590,00 zł (druga transza) oraz 11 października 2023 r. w kwocie 161.590,00 zł (trzecia transza). Zgodnie z zawartą Umową Gmina zobowiązana była do wykorzystania środków finansowych na realizację zadania w zakresie świadczenia usług asystencji osobistej na rzecz 42 osób z niepełnosprawnościami w łącznym wymiarze 15.235 godzin.

(akta kontroli: str. 168-192, 196-199)

Gmina wydatkowała łącznie 567.207,01 zł ze środków z Funduszu, w tym całkowita kwota wydatków poniesionych na realizację zadania wyniosła 554.481,55 zł, a kwota wydatków poniesiona na koszty związane z obsługą Programu wyniosła 12.725,46 zł. Gmina dokonała 29 grudnia 2023 r. zwrotu niewykorzystanych środków z Funduszu w kwocie 92.080,19 zł (w tym 91.878,45 zł z kwoty przeznaczonej na realizację zadania oraz 201,74 zł z kwoty przeznaczonej na koszty związane z obsługą Programu) na rachunek Wojewody Wielkopolskiego, zgodnie z § 3 ust. 9 pkt 2, § 3 ust. 10 oraz § 3 ust. 12 pkt 1 i 2 Umowy.

(akta kontroli: str. 200, 593-631)

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni w złożonych wyjaśnieniach podał, że główną przyczyną niewykorzystania w pełnej wysokości środków z Funduszu był brak realizacji wszystkich zaplanowanych godzin usług asystencji osobistej, co spowodowane było m.in.: zdarzeniami losowymi zarówno po stronie Uczestników, jak i Asystentów uniemożliwiającymi realizację usług (w tym pobyty Uczestników w szpitalach, zwolnienia lekarskie Asystentów) oraz rezygnacjami Asystentów ze świadczenia usług i trudnościami w znalezieniu nowych osób zainteresowanych świadczeniem usług asystencji osobistej.

(akta kontroli: str. 767-768)

Gmina, na podstawie Uchwały Nr XLI/379/2023 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 12 stycznia 2023 r. w sprawie przystąpienia Gminy Września do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023, powierzyła realizację Programu Ośrodkowi Pomocy Społecznej we Wrześni, zwanemu dalej „OPS”, tj. samodzielnej jednostce organizacyjnej Gminy utworzonej na podstawie Uchwały Nr XII/69/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy we Wrześni z dnia 27 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni, działającej na podstawie Statutu wprowadzonego Uchwałą Nr XV/159/2020 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 1 lipca 2020 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej we Wrześni.

(akta kontroli: str. 211-214, 223-230)

OPS przyznawał usługi asystencji osobistej w oparciu o wprowadzony Zarządzeniem nr 5/2023 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 19 stycznia 2023 r. Regulamin realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023

przez Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, zwany dalej „Regulaminem”, w którym określone zostały m.in.: zasady przyznawania usług asystencji osobistej oraz zakres i sposób rozliczania świadczonych usług. Dyrektor OPS w złożonych wyjaśnieniach podał, że zainteresowanie Programem było znacznie większe niż możliwości przyznania usług asystencji osobistej. W wyznaczonym terminie wpłynęło do OPS 78 kart zgłoszeniowych do Programu. Weryfikacji i oceny złożonych dokumentów dokonywała, w oparciu o zapisy Regulaminu, Komisja powołana na podstawie Zarządzenia nr 7/2023 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 1 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia Komisji w celu wyłonienia osób zakwalifikowanych do Programu. Komisja oceniając zgłoszenia brała pod uwagę m.in.: adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu oraz potencjalny wpływ usługi asystencji osobistej na osobę ubiegającą się o uczestnictwo w Programie. Zgodnie z Protokołem z 9 lutego 2023 r. do Programu zakwalifikowane zostały 42 osoby, natomiast pozostałe osoby spełniające warunki przyjęcia do Programu zostały wpisane na listy rezerwowe. Osoby z list rezerwowych mogły zostać zakwalifikowane do Programu w przypadku zwolnienia się miejsca w wyniku rezygnacji z uczestnictwa w Programie wcześniej zakwalifikowanej osoby lub braku możliwości znalezienia osoby, która świadczyłaby usługi asystencji osobistej na rzecz zakwalifikowanej do Programu osoby.

(akta kontroli: str. 313-343, 719-722, 758-763)

OPS, w okresie realizacji zadania, świadczył usługi asystencji osobistej na rzecz 46 osób z niepełnosprawnościami mieszkających na terenie Gminy, zwanych dalej „Uczestnikami”, w tym 11 dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, 16 osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 11 osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (w tym jednej osoby posiadającej orzeczenie traktowane na równi z tym orzeczeniem), pięciu osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną oraz trzech osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (w tym jednej osoby posiadającej orzeczenie traktowane na równi z tym orzeczeniem). 82,61 % Uczestników Programu, zgodnie z założeniami Programu, stanowiły osoby wymagające wysokiego poziomu wsparcia. W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor OPS podał, że osoby, którym przyznano wsparcie w ramach Programu zostały telefonicznie poinformowane o przyznaniu usługi asystencji osobistej ze wskazaniem liczby przyznanych godzin w wymiarze miesięcznym oraz rocznym. Uczestnikom przyznane zostały usługi asystencji osobistej w rocznym wymiarze godzin nieprzekraczającym limitów określonych dla Programu, tj. osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną oraz osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności przyznano 35 godzin usług asystencji osobistej miesięcznie, natomiast osobom z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, osobom z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz dzieciom do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami przyznano 30 godzin usług asystencji osobistej miesięcznie.

(akta kontroli: str. 633-642, 667-684, 719-722)

OPS realizował usługi asystencji osobistej w oparciu o zawarte z Asystentami osobistymi osób niepełnosprawnych, zwanymi dalej „Asystentami”, umowy zlecenia na usługi asystencji osobistej w ramach Programu oraz karty zlecenia usług asystencji osobistej w ramach Programu. W umowach zlecenia określone zostały m.in.: zasady świadczenia usług asystencji osobistej oraz warunki wypłaty wynagrodzenia za zrealizowane usługi. Natomiast w karcie zlecenia usług wskazany został Asystentowi Uczestnik, na rzecz którego zobowiązany był świadczyć usługi asystencji osobistej z określeniem okresu świadczenia usług oraz zakresu

czynności w ramach usług. Dyrektor OPS w złożonych wyjaśnieniach podał, że OPS stosował zasadę, iż w pierwszej kolejności Asystentem zostawała osoba wskazana przez Uczestnika, co było zgodne z zapisami części IV ust. 5 Programu. Osoby świadczące usługi asystencji osobistej posiadały określone dla Programu kwalifikacje lub doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom z niepełnosprawnościami. W okresie realizacji zadania, zgodnie z przedstawionymi przez Asystentów kartami realizacji usług asystencji osobistej, zrealizowanych zostało łącznie 13.391 godzin usług.

(akta kontroli: str. 643-684, 726-727, 737-757, 770-775)

Gmina w trakcie realizacji zadania prowadziła wyodrębniony rachunek bankowy do obsługi otrzymanych środków z Funduszu, zgodnie z § 3 pkt 5 i 6 Umowy. OPS również prowadził wyodrębniony rachunek bankowy do obsługi środków z Funduszu, na który Gmina przekazywała środki po ich otrzymaniu.

(akta kontroli: str. 193-200, 376-478)

OPS wydatkował środki z Funduszu przekazane na realizację zadania na wynagrodzenia Asystentów za wykonane usługi asystencji osobistej. Podstawą wypłaty wynagrodzenia były sporządzone przez Asystentów miesięczne karty realizacji usług asystencji osobistej w ramach Programu, zgodnie z zapisami części IV ust. 22 Programu oraz § 6 ust. 2 zawartych umów zlecenia oraz przedłożone rachunki, zgodnie z § 6 ust. 2 zawartych umów zlecenia. OPS wydatkował środki z Funduszu również na pokrycie kosztów ubezpieczeń OC oraz NNW dla Asystentów, kosztów zakupu biletów wstępu m.in.: do kina, na wystawę, na koncert, dla Asystenta towarzyszącego Uczestnikowi, kosztów zakupu biletów kolejowych dla Asystenta towarzyszącego Uczestnikowi oraz kosztów przejazdów (jednoczesnego przyjazdu Asystenta i Uczestnika) pojazdem stanowiącym własność Asystenta w związku z realizacją usług asystencji osobistej. Natomiast środki z Funduszu przekazane na pokrycie kosztów obsługi Programu OPS przeznaczył na nagrody dla pracowników OPS zaangażowanych w wykonywanie zadań dotyczących realizacji Programu.

(akta kontroli: str. 593-632)

Gmina prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową z realizacji Programu w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Ewidencja księgową prowadzona była dla konta 139-006 i konta 240-FUNDUSZ-SOLIDARNOSCIOW. OPS prowadził wyodrębnioną dokumentację finansowo - księgową i ewidencję księgową z realizacji Programu w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych dla konta 139, konta 130-852-85295-0000-2700, konta 130-852-85295-4110-2700, konta 130-852-85295-4120-2700, konta 130-852-85295-4170-2700, konta 130-852-85295-4300-2700, konta 130-852-85295-4410-2700, konta 130-852-85295-4430-2700 i konta 240, konta 240-001, konta 201-046, konta 201-261, konta 225-000-00000-0000-7000, konta 229-000-00000-0000-7000, konta 234-000-00000-0000-7000, konta 201-260-85295-4430-2700, konta 225-000-85295-4170-2700, konta 229-000-85295-4110-2700, konta 229-000-85295-4120-2700, konta 229-000-85295-4170-2700, konta 231-000-85295-4170-2700, konta 234-000-85295-4300-2700, konta 234-000-85295-4410-2700.

(akta kontroli: str. 201-204, 479-592)

Gmina przekazała Wojewodzie Wielkopolskiemu 10 stycznia 2024 r. sprawozdanie końcowe z realizacji Programu obejmujące rozliczenie środków z Funduszu, zgodnie z wzorem stanowiącym załącznik nr 4 do Programu, w terminie określonym w § 7 ust. 1 Umowy.

(akta kontroli: str. 205-210)

Gmina i OPS wypełniły obowiązki informacyjne, określone w § 5 ust. 1 Umowy. Informacja o realizacji finansowanego ze środków Funduszu zadania w ramach Programu została zamieszczona na stronach internetowych Urzędu Miasta i Gminy oraz OPS. W siedzibie Urzędu Miasta i Gminy, siedzibie OPS oraz jego placówkach, tj. Oddziale OPS, Klubie Senior+ "Wrzosowisko" i Punkcie Wspierania Społeczności Lokalnej, umieszczone zostały plakaty informacyjne dotyczące dofinansowania Programu ze środków Funduszu oraz plakaty

informacyjno - promocyjne zachęcające do wzięcia udziału w Programie jako uczestnik lub asystent. Dyrektor OPS w złożonych wyjaśnieniach podał, że plakaty informujące o realizacji Programu zostały umieszczone również w instytucjach wspierających osoby z niepełnosprawnościami, m.in.: Warsztacie Terapii Zajęciowej we Wrześni, Środowiskowym Domu Samopomocy ARKA we Wrześni, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni oraz placówkach ochrony zdrowia.

(akta kontroli: str. 685-722, 726-727)

IV. Stwierdzone nieprawidłowości.

1. OPS nie dokonywał, w okresie realizacji zadania, doraźnych kontroli świadczonych usług asystencji osobistej w miejscu ich realizacji, co było niezgodne z zapisami części IV ust. 25 Programu, zgodnie z którym realizator Programu obowiązany był dokonywać doraźnych kontroli świadczonych usług asystencji osobistej, dokonywanych i dokumentowanych bezpośrednio w miejscu realizacji usług asystencji osobistej.

(akta kontroli: str. 723-725, 764-766)

Dyrektor OPS w złożonych wyjaśnieniach podał, że niedokonywanie doraźnych kontroli w miejscu realizacji usług asystencji osobistej wynikało z ograniczonych możliwości kadrowych oraz struktury organizacji czasu pracy OPS. Dyrektor OPS wskazał, że realizacja coraz większej liczby zadań, przy ograniczeniach kadrowych, uniemożliwiała angażowanie pracowników do działań poza siedzibą OPS i poza godzinami pracy wynikającymi z regulaminu organizacyjnego OPS. Powodem były też ograniczenia komunikacyjne uniemożliwiające dotarcie pracowników OPS do miejsc świadczenia usług asystencji osobistej na rzecz Uczestników Programu zamieszkujących tereny wiejskie. Dyrektor OPS podał również, że w okresie realizacji Programu OPS nie otrzymał żadnej informacji o nieprawidłowo realizowanych usługach asystencji osobistej, a przyjęty system monitorowania i kontroli realizacji Programu dostarczał OPS wystarczających informacji dotyczących realizacji Programu.

(akta kontroli: str. 764-766)

Przedstawione w złożonych wyjaśnieniach argumenty nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ w części IV ust. 25 Programu zostało jednoznacznie określone, że realizator Programu obowiązany jest dokonywać doraźnych kontroli świadczonych usług asystencji osobistej, a czynności w zakresie kontroli dokonywane i dokumentowane są bezpośrednio w miejscu realizacji usług asystencji osobistej.

2. OPS w dwóch przypadkach zlecił Asystentom realizację usług asystencji osobistej na rzecz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, pomimo nieprzyjęcia od rodziców dzieci z niepełnosprawnością pisemnej akceptacji osoby Asystenta, co było niezgodne z zapisami części IV ust. 6 pkt 3 Programu, zgodnie z którym, w przypadku, gdy usługi asystencji osobistej będą świadczone na rzecz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, w odniesieniu do osoby, która ma świadczyć usługi asystencji osobistej, wymagana jest pisemna akceptacja osoby asystenta ze strony rodzica lub opiekuna prawnego dziecka z niepełnosprawnością.

(akta kontroli: str. 633-666)

Dyrektor OPS w złożonych wyjaśnieniach podał, że nieprzyjęcie w dwóch przypadkach, przed rozpoczęciem świadczenia przez Asystentów usług asystencji osobistej na rzecz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, pisemnej akceptacji osoby Asystenta ze strony rodzica dziecka wynikało z przeoczenia pracownika. Dyrektor OPS wyjaśnił również, że w obu przypadkach, po tzw. „spotkaniu poglądowym”, na które umawiał się kandydat na Asystenta z rodzicem dziecka, OPS otrzymał informację zwrotną od rodziców dzieci o zaakceptowaniu wskazanych do świadczenia usług asystencji osobistej Asystentów.

(akta kontroli: str. 758-763)

V. Zalecenia i wnioski.

Biorąc pod uwagę ustalenia zawarte w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym wnoszę o wzmocnienie nadzoru nad zadaniami realizowanymi przez OPS, w szczególności w zakresie dokonywania doraźnych kontroli świadczonych usług asystencji osobistej w miejscu ich realizacji oraz zlecenia realizacji usług asystencji osobistej na rzecz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności po uprzednim uzyskaniu pisemnej akceptacji osoby asystenta ze strony rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.

VI. Pozostałe informacje.

Informację o sposobie wykonania powyższego zalecenia, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, proszę przekazać w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Wojewoda Wielkopolski

Agata Sobczyk

/dokument podpisany elektronicznie/